

Vladine energetske mjere kao populistički folklor

MI ĆEMO PO STAROM...

Nina Domazet
MBA

Gledajući izvana, čini se da je najveći prioritet europskih institucija (p)održati nevjerojatnu razinu spekulativnosti na burzama i u trgovanju električnom energijom i plinom. No, voda polako dolazi do nosa, vrijeme je za odlučnije poteze, gdje su mogući. Dok to još ima smisla...

Početkom rujna Vlada je objavila mjere kojima se namjerava pomoći građanima i, djelomice, poduzetnicima za nošenje s nevjerojatnom ekonomskom i energetsom krizom. Zahvaljujući tim mjerama, hrvatska se kućanstva više-manje mogu osjećati komotno jer se ove zime uglavnom neće smrzavati niti će morati paziti da ugase baš svako nepotrebno svjetlo u stanu. Drugim riječima, ničime se, pa ni bezveznim televizijskim spotovima, ne promovira štednja na energiji kao prioritarna mjera navedena u prigodno usvojenim Smjernicama za uštedu energije. Baš kao što onima, čije se troškove godinama pokriva energetske vaučerima, nitko nikada nije dostavio barem jednu štedljivu žaru-

lju, a kamoli omogućio neki vid birokratski nekomplikirane i samim time nedostižne energetske obnove onima doista energetski siromašnima. Smjernice su napravljene da se zadovolji forma, a mi ćemo po starom...

Nadalje, je li bilo potrebno do te mjere prigušivati ionako vrlo nisku cijenu električne energije za građane - to je pitanje za stručnu diskusiju koja očigledno nije provedena, a trebala je biti. Druge države smanjivale su druga davanja koja opterećuju cijenu električne energije, kao što su 'zeleni nameti' za obnovljive izvore, koji se onda pokrивaju transferima iz proračuna. Neke su pak išle na kresanje tih davanja. Svim investitorima u obnovljive izvore, koji su u starom sustavu poticaja, zarada se korigira za stupanj inflacije. Donedavno to nije bio neki faktor, sada se to mjeri u stotinama milijuna kuna. Srećom pa se zelenom energijom trguje po abnormalnim cijenama pa se i budžet Hrvatskog operatora tržišta energije oporavio. Svako zlo za neko dobro? Ili ne...

POPULISTIČKI KOMFOR

Da bi postignula visoku razinu populističkog komforta kojim je godinama gušila otvaranje tržišta električne energije i čuvajući monopol Hrvatske elektroprivrede, Vlada se u potpunosti na nju oslonila. Ta je tvrtka krajem prošle godine dobila odobrenje da se za tekuću likvidnost zaduži za 2,6 milijarde kuna. U lipnju je pak Vlada odobrila da se HEP zaduži za oko 1 mlrd. eura za kupnju

plina za građane, da se napuni podzemno skladište plina i nabavi električna energija po povišenim cijenama. Jer, Hrvatska je najveći neto uvoznik električne energije u Europskoj uniji. Zašto? Pa zna se, što drugo?! Dakle, HEP je trenutačno zadužen za više od 10 mlrd. kuna. Te će kredite trebati vraćati iz tekućeg poslovanja pa i u "slučaju promjene vlasničkih odnosa korisnika kredita", kako stoji u Odluci Vlade.

U cijeloj priči velika je sreća što je HEP još uvijek u državnim rukama. Treba se nadati da je premijer Andrej Plenković toga u potpunosti svjestan i da neće dopustiti puzajuću privatizaciju koja vreba već godinama. Da nije bilo dubiozne privatizacije Agrokor, nastradao bi HEP. Problem je što smo u krizu tek zakoračili, a jake karte već se ispucavaju na stol. Dobro je pitanje što slijedi jer se ova kriza neće ispuhati u narednim godinama. Upravo suprotno, vjerojatno će se produbiti. Europska komisija sklona je državama dopustiti da blokiraju gornju cijenu električne energije na 200 EUR/(MW h), što je gornja cijena koja se za sada neformalno spominje za proizvodnju iz izvora koji ne koriste prirodni plin. Gdje je hrvatska cijena za građane od te granice, sve je jasno.

IMA LI UOPĆE RJEŠENJA?

Ako će htjeti održati poslovanje HEP-a iznad vode i, uostalom, pokušati sustavnije rješavati probleme, cijene će građanima trebati povećavati, a poduzetnicima smanjivati. Kada je riječ o plinu, tu je situacija drugačija. Lanuti lakonski da "hrvatski plin ne smije u izvoz", nakon 'afere Škugor' čisti je populizam bez pokrića. To je još jedna vrlo suspektna afera čiji krakovi nikada neće biti do kraja otkriveni ni sankcionirani. Izolirani incident, rekli bi cinici.

U nedostatku vizije iz Europske središnje banke i EK-a, koji su podbacili prekasnim paljenjem, mlakim i načelnim rješenjima za gospodarsku krizu, države se okreću raznim varijantama kojima je svima zajednička državna intervencija. Cijene su takve, jer... takve trebaju biti. Gledajući izvana, čini se da je najveći prioritet europskih institucija (po)održati nevjerojatnu razinu spekulativnosti u trgovanju i na burzama električne energije i plina. Rješenje može biti u većem broju simultanih tržišnih i tehničkih mjera koje bi trebalo pažljivo osmisliti. No, voda polako dolazi do nosa, vrijeme je za odlučnije poteze, gdje su mogući, dok to još ima smisla. Jer, čini se da se svijet koji smo poznavali ubrzano rasipa u sve manje komadiće koje će biti teško sastaviti jednom kada kriza konačno završi. ■

izvornik:
www.energetika-net.com